

Spol kao predikator spontane igre

Šola, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:170528>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-23**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI
STUDIJ**

**MATEA ŠOLA
ZAVRŠNI RAD**

SPOL KAO PREDIKTOR SPONTANE IGRE

Petrinja, rujan 2021.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
PETRINJA**

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Matea Šola

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Spol kao prediktor spontane igre

MENTOR: Prof. dr. sc. Ivan Prskalo

Petrinja, 2021.

Sadržaj

UVOD.....	5
1. Igra.....	6
1.1 Vrste igre.....	6
1.2 Razvoj igre.....	8
1.3 Čimbenici koji utječu na igru.....	9
1.4 Vršnjaci u igri.....	10
1.5 Odrasli u igri.....	11
2. Karakteristike razvoja djece.....	12
3. Utjecaj igre na razvoj.....	14
3.1 Emocionalni razvoj.....	14
3.2 Socijalni razvoj.....	14
3.3 Spoznajni razvoj.....	15
3.4 Tjelesni razvoj.....	15
4. Razvoj igre s obzirom na spol.....	16
5. Spontana igra u vrtiću.....	17
6. Spontana igra.....	18
6.1 Važnost spontane igre.....	18
6.2 Spontana igra kao tjelesna aktivnost.....	20
6.2.1 Školica.....	20
6.2.2 Gumi-gumi.....	20
6.2.3 Ledena baba.....	21
6.2.4 Igra skrivača.....	21
6.2.5 Graničar.....	21
6.3 Jezične spontane igre.....	22
6.3.1 Leti, leti.....	22
6.3.2 Pantomima.....	22
6.3.3 Pokvareni telefon.....	22
6.3.4 Križić kružić.....	22
6.3.5 Vješala.....	23
6.4 Spontane glazbene igre.....	23
6.4.1 Ide maca oko tebe.....	23
6.4.2 Crvena kraljica.....	24
6.4.3 Mi smo djeca vesela.....	24
6.4.4 Pljeskanje.....	24
6.4.5 Ringe, ringe raja.....	25
7. ISTRAŽIVANJE.....	26

7.1 Sadržaj ankete	26
7.2 Rezultati	26
ZAKLJUČAK	34
Literatura	36
Prilozi	38

SAŽETAK

U današnjem užurbanom životu djeca imaju sve manje vremena za spontanu igru. Iako u manjoj mjeri i dalje se koristi. One su trajne a svaka generacija ih dopunjuje, prilagođava i mijenja na sebi svojstven način. Ovaj rad orijentiran je na dječju spontanu igru, razvoj igre te utjecaj igre na dijete i njegov razvoj. Za ovaj rad provedeno je istraživanje kako spol utječe na odabir igre djece predškolske dobi. Kroz igru djeca se razvijaju, upoznaju sebe i svoje mogućnosti, stvaraju prijateljstva te stječu iskustva za daljnji život. Mnogi čimbenici utječu na igru i njen razvoj, a neki od njih su dob, spol, vršnjaci, okruženje, interakcija i odrasli. Jedino što se pritom mijenja je način i vrsta igre. Kako bi se igra mogla nesmetano razvijati potrebno je da je okruženje poticajno, bogato i da omogućava djetetu slobodno izražavanje i eksperimentiranje u igri. Igra se mijenja kako dijete raste, pa od jednostavne funkcionalne igre u kojoj se ponavljaju jednostavni mišićni pokreti igra se pretvara u čarobni, maštoviti svijet prepun mogućnosti.

Ključne riječi: dijete, igra, spontana igra, predškolska dob

SUMMARY

In today's hectic life, children have less and less time to play spontaneously. Although to a lesser extent it is still used. They are permanent and each generation complements, adapts and changes them in their own way. This work is oriented towards children's spontaneous play, game development and the impact of the game on the child and its development. For this paper, research has been carried out how gender influences the choice of preschool children's game. Through play, children develop, get to know themselves and their opportunities, make friends and gain experiences for further life. Many factors affect the game and its development, some of which are age, gender, peers, environment, interaction and adults. The only thing that changes in the process is the way and the type of game. In order for the game to develop smoothly, it is necessary that the environment is stimulating, rich and allows the child to freely express and experiment in the game. The game changes as the child grows, so from a simple functional game in which simple muscle movements are repeated, the game turns into a magical, imaginative world full of possibilities.

Keywords: child, play, spontaneous play, preschool age.

UVOD

Kroz igru dijete prerađuje svoja iskustva i stvara novo znanje. „Djetetu je igra urođena potreba, njegov život. Igra je način na koji dijete razmišlja, ona je aktivnost koju dijete čini svakodnevno i bitna je za cjelokupni razvoj djeteta“ (Karavanić, Vanjak 2013; str. 228).

S rastom i razvojem djeteta mijenja se i način na koji se dijete igra. „Igra predstavlja izraz određene kulture i konstrukt koji se gradi i kreira u okrilju određene kulture djetinjstva te se stoga pojavljuje u različitim oblicima i u različitim vremenskim periodima u različitim društvima“ (Burić, Jaman-Čuveljak, 2013; str. 106).

Na samu igru utječu brojni čimbenici poput dobi, spola, okruženja, vršnjaka i odraslih osoba. „Pripadnost određenoj kulturi, nacionalnosti ili društvenoj klasi također će obilježiti način igre i ponašanje unutar grupe vršnjaka“ (Eret, 2013; str. 213). „Zbog velikog značaja igre na djetetov svakodnevni život i budući razvoj nužno je da odrasli budu djelom te igre, na način da je usmjeravaju te potiču dijete da maksimalno iskoristi svoje potencijale“ (Rajković, 2013; str. 218).

Dječaci i djevojčice kroz igru razvijaju različite vještine s obzirom da im se odmalena nude različite igračke. „Sklonost djeteta prema određenim aktivnostima koje tvore igru u najvećoj mjeri je određena njihovim spolom i razvijenom svijesću o spolnim ulogama, koja se razvija pod utjecajem kulture i društva kojem je dijete izloženo“ (Ban, 2013; str. 92).

U tradiciji spontane kulture djece i mladih postoje različiti žanrovi kolektivnog stvaralaštva koji se stvaraju, dopunjuju, prakticiraju i prenose s generacije na generaciju, ti oblici stvaralaštva zadovoljavaju neke razvojne potrebe, a odražavaju se u mnogim generacijama prema principima koji vrijede za tvorevine narodne kulture (anonimnost, različite varijante, inovacija, reinterpretacija i transformacija) ističe Duran (2009; str. 175).

1. Igra

Igra je aktivnost pomoću koje djeca istražuju, eksperimentiraju i uče. Univerzalna je i instinktivna te važan dio odrastanja. Djetinjstvo bez nje je nezamislivo. Proizlazi iz unutrašnje djetetove potrebe, spontana je i jedina joj je svrha uživanje u njoj samoj. „Kroz igru djeca prodiru u svijet odraslih, upoznaju ga i uče svladavati sve njegove datosti, zadovoljavaju svoju potrebu za posebnosti, uče biti neovisni o okolini, uče biti aktivni, grade svijest o sebi samima“ (Ban, 2013; str. 91). Rubin, Fein i Vandenberg, (1983) navode karakteristike igre:

- Igra je intrinzično motivirana, nije potaknuta vanjskim poticajima, nije obavezna.
- Igra je spontana, oslobođena je vanjskih kazni, ona je sama sebi svrha.
- U igri se pita: Što ja mogu s ovim predmetom ili osobom?
- Igra nije ozbiljna izvedba aktivnosti ili ponašanja.
- Igra je oslobođena vanjskih pravila.

Dijete uživa u igri, zabavlja se, druži s prijateljima i bira aktivnosti. Igra se iz različitih razloga. Ako je radoznalo, istražuje ili uči nove stvari, uvježbava različite vještine. Igra može biti i vrijeme kada uči i uvježbava socijalne odnose ističe Klarin (2017).

Duran, (2003) navodi kako je igra nespecijalizirana, neizdiferencirana, vrlo složena, nejednoznačna, multifunkcionalna aktivnost u kojoj se angažiraju motoričke, senzorne, afektivne, socijalne, kognitivne, konativne mogućnosti djeteta, te da djeca prolaze upravo one igre koje anticipiraju njihov razvoj.

1.1 Vrste igre

Starc, Čudina Obradović, Pleša, Profaca i Letica (2004) navode kako igru djeteta možemo opažati na dvije razine, spoznajnu i društvenu. S obzirom na spoznajnu razinu igru možemo podijeliti na:

- Funkcionalnu igru
- Konstruktivnu igru
- Igra pretvaranja
- Igre s pravilima

S obzirom na društvenu razinu igru možemo podijeliti na:

- Promatranje
- Samostalna igra
- Usporedna igra
- Usporedno-svjesna igra
- Povezujuća igra
- Komplementarna i uzajamna igra
- Suradnička igra

Funkcionalna igra je igra u kojoj dijete istražuje svijet na način da ispituje svoje funkcije te tako razvija svoje sposobnosti. Pojavljuje se vrlo rano u djetinjstvu i prevladava u ranoj predškolskoj dobi.

U konstruktivnoj igri dijete se služi predmetima kako bi nešto stvorilo. Konstruktivnom igrom djeca razvijaju kreativnost, maštu, motoričke pokrete te manipulativne i socijalne vještine. Javlja se između prve i druge godine života.

Igra pretvaranja je igra u kojoj dijete koristi osobu ili predmet kao simbol nečeg drugog. „U simboličkoj igri dijete samostalno uči kako se realni predmeti i aktivnosti mogu zamjenjivati simbolima (igračkama i simboličkim aktivnostima), a kasnije se još učinkovitije zamjenjivati riječima“ (Miljak, 2009; str. 15).

Igre s pravilima su igre u kojima su pravila i ograničenja unaprijed poznata. „Igra s pravilima omogućuje djetetu isprobavanje različitih oblika suradnje, natjecanje, pobjeđivanje i gubljenje“ (Klarin, 2017; str. 34). Kroz igru s pravilima djeca uče odgađati zadovoljstvo čime razvijaju samokontrolu. „Kroz igru dijete uči samoregulirati svoje ponašanje tako što razvija različite mehanizme, modifikacije, promatranja, evaluacije vlastitih emocija, a u svrhu adaptacije na određenu situaciju“ (Klarin, 2017; str. 27).

Promatranje je gledanje druge djece kako se igraju bez uključivanja. Dijete promatra igru, razgovara sa drugom djecom ali se u nju ne uključuje. Samostalna igra je samostalno igranje bez približavanja drugoj djeci. Dijete se igra samostalno, sa igračkama koje se razlikuju od igračaka druge djece koja mu se nalaze u blizini te im se ni ne pokušava približiti. Usporedna igra je vrsta igre u kojoj se djeca igraju iste ili slične igre jedno pored drugoga bez suradnje. Djeca se mogu igrati jedna pokraj druge sa istim ili sličnim igračkama ali međusobno se ne druže niti surađuju. U usporedno-svjesnoj igri djeca su svjesna prisutnosti druge djece te uspostavljaju kontakt očima. U povezujućoj igri djeca se igraju u blizini, svjesna su druge djece

te s njima uspostavljaju kontakt. U igri razgovaraju, posuđuju igračke ali u igri nema zajedničkog cilja. Komplementarna i uzajamna igra je igra u kojoj dijete „uzima i daje“. U suradničkoj igri dječji postupci su usklađeni odnosno djeca surađuju kako bi postigla zajednički cilj.

1.2 Razvoj igre

Igra se mijenja kako dijete raste. Usvajanjem novih vještina i motoričkih sposobnosti djeca stječu nova iskustva koja utječu na igru. Stoga je prva djetetova igra funkcionalna, djeca uvježbavaju motoriku ponavljanjem jednostavnih mišićnih pokreta i igraju se glasovima kričanjem i gukanjem.

Oko prve godine djetetovog života i dalje je dominantna funkcionalna igra. Dijete ponavlja usvojene motoričke radnje, istražuje u igri tako što opipava, okreće, lupa predmetima, stavlja ih u usta ili gura po podu. Javlja se i početak komunikacije u igri, počinje oponašati odrasle i vole igre skrivanja.

Između prve i druge godine djetetovog života javlja se i konstruktivna igra, dijete koristi predmete kako bi pomoću njih nešto stvorilo. S razvojem simboličke funkcije pojavljuje se i simbolička igra. Dijete koristi predmete ili osobe kao simbol nečeg drugog. U simboličkoj igri prerađuju vlastita iskustva. I dalje je dominantna funkcionalna igra, vole igre eksperimentiranja, igre skrivanja i taktilne igre.

Između druge i treće godine života igra postaje složenija. Manipuliraju predmetima tako da nastaju prve tvorevine. Djeca počinju surađivati u igri pretvaranja, a uloge koje uzimaju su komplementarne (mama/dijete, liječnik/pacijent). Sadržaj igre je rezultat iskustva s odraslima te su radnje u igri su povezane i realne.

U dobi od treće do četvrte godine proširuje se sadržaj igre te one postaju sve složenije. U konstruktivnoj igri grade se jednostavne konstrukcije. U simboličkoj igri predmet određuje ulogu odnosno radnju igre. U igri dijete oponaša sve ono što je naučilo u vlastitom životu. Suradnička igra traje duže, djeca međusobno dijele igračke a emocionalnost postaje sve naglašenija u igri.

Između četvrte i pete godine u konstruktivnoj igri djeca koriste različite materijale i građevni materijal kako bi gradili sve složenije konstrukcije. Javlja se složena igra pretvaranja u kojima djeca dijele pravila, materijale i ideje te prenose doživljaje iz svakodnevnog života u igru.

Centar igre pretvaranja više nije predmet, već on postaje samo sredstvo za igru. Igra je puna planiranja i prekidanja kako bi se djeca međusobno dogovorila o ponašanju u ulogama. Javljaju se društvene i natjecateljske igre.

U dobi između pete i šeste godine počinju se igrati igre s pravilima u kojima su pravila i ograničenja unaprijed poznata. Funkcionalnim igrama u ovoj dobi djeca provjeravaju svoju spretnost. U konstruktivnim igrama za konstrukcije dijete pomno bira materijal te planira detalje. U ovoj dobi simbolička igra postaje dominantna te dolazi do proigravanja konflikata. Uloge se biraju prije početka igre, dogovaraju se pravila koja se poštuju, ne dopušta se narušavanje radnje.

Između šeste i sedme godine igra se i dalje obogaćuje dječjim iskustvom i maštom. Igre traju duže čak i po nekoliko sati, a mogu se ponavljati i danima. Zbog potrebe za osamom dolazi i do samostalne igre.

1.3 Čimbenici koji utječu na igru

Brojni čimbenici utječu na dječju igru. To su: dob, spol, interesi, vještine, kultura, okruženje, vršnjaci, interakcija sa vršnjacima te prostor i vrijeme u kojem se igra odvija. Na razvoj same igre također utječu i roditelji odnosno odgajatelji ukoliko se slobodna igra odvija u vrtiću.

Pripadnost određenoj kulturi određuje način igre te ponašanje unutar nje. „Skлонost djeteta prema određenim aktivnostima koje tvore igru u najvećoj mjeri je određena njihovim spolom i razvijenom svijesću o spolnim ulogama, koja se razvija pod utjecajem kulture i društva kojem je dijete izloženo te time uče ponašanja i stječu uvjerenja prikladna za njihov spol (ponašanja-aktivnosti, interesi, kognitivne sposobnosti, vještine; osobni odabir igračaka, prijatelja; percepcija samoga sebe – spolni identitet, spolna orijentacija“) (Ban, 2013; str. 91).

Miller (1987) i Emmott (1985) navode kako se vještine dječaka i djevojčica različito razvijaju jer im se nude različite igračke, dječaci dobivaju igračke koje razvijaju sposobnosti istraživanja, rukovanja, pronalaženja i građenja dok djevojčice dobivaju igračke koje ohrabruju domaćinske i majčinske vještine.

Opremljenost prostora gdje se odvija igra je važan čimbenik koji utječe na komunikaciju u igri kao što su dogovaranje, poštivanje pravila, rješavanje problema i konflikata. Interakcija

između djece je vrlo važan dio djetetove igre jer utječe na vrstu igre. „Interakcija među vršnjacima potiče socijalni i osobni razvoj djeteta“ (Klarin, 2017; str. 27). Vrijeme odvijanja igre ima važnu ulogu u igri jer prekidanje dječje igre ometa njen razvoj, a samim time i djetetov razvoj.

1.4 Vršnjaci u igri

Vršnjaci imaju važnu ulogu u odrastanju svakog djeteta. Utječu na dječje ponašanje i razvoj, pridonose spoznajnim promjenama i promjenama u moralnom rasuđivanju. Prilikom druženja sa vršnjacima djeca se susreću sa različitim stajalištima odnosno omogućuje im se promatranje stvari iz tuđeg kuta gledanja te zbog toga integriraju različita iskustva. Druženja prekidaju usmjerenost djeteta na samoga sebe.

Zanimanje za drugu djecu pojavljuje se vrlo rano već oko šestog mjeseca života. U dobi između prve i druge godine pokazuju interes za vršnjake iako često dolazi do konflikata zbog igračaka. Između druge i pete godine odnos sa vršnjacima se širi. U drugoj godini interakcija sa vršnjacima je češća ali još uvijek usputna i kratka. Oko pete godine postaju pristupačniji, stvaraju prijateljstva, surađuju s drugom djecom i poštuju pravila. Konflikti su česti ali spremni su dogovoriti se. Prilikom druženja djeca oponašaju jedni druge kako bi stekli prijatelje. „Prijateljstvo je trajan odnos između dvije osobe koji obilježavaju odanost, prisnost i uzajamna privlačnost. Prijateljstvo je najvažniji odnos s vršnjacima“ (Vasta, Haith i Miller, 2005; str. 622). Vasta i suradnici (2005) navode kako djeca predškolske dobi shvaćaju prijateljstvo:

- Prijatelj je netko tko ti se sviđa. S prijateljem se igraš.
- To je netko tko ti pomaže kad trebaš nešto učiniti. Kad ti nešto treba, prijatelj ti to da. I ti ćeš isto to učiniti njemu.
- To je netko s kim sve dijeliš. Ali ne stvari, već osjećaje. Kad si tužan, i prijatelj je tužan. Prijatelji te razumiju.

Ovisno o dobi mijenja se razmišljanje o prijateljstvu. Mlađa djeca prijateljstvo povezuju sa zabavom i igrom, dok starija djeca smatraju da je prijateljstvo briga za drugoga. U predškolskoj dobi djeca prijatelje biraju prema spolu. Mala djeca razmišljaju o prijateljstvu vrlo konkretno oslanjajući se na vanjske značajke prijateljstva, dok starija djeca mogu prodrijeti ispod površine i uzeti u obzir i apstraktnije vidove prijateljstva ističu Vasta i suradnici.

1.5 Odrasli u igri

Igra je način na koji djeca uče, upoznaju sebe i svijet, razvijaju kreativnost, maštu i stječu samopouzdanje. Igrajući se s djecom odrasli ulaze u njihov svijet i tako bolje upoznaju djecu i njihovo ponašanje. Igre odraslog i djeteta mogu biti raznovrsne: šetnja, ples, čitanje, pričanje priča, aktivnosti loptom, skakanje i društvene igre. Odrasli i kućne poslove mogu pretvoriti u igru. Kroz njih djeca će na zabavan način usvajati vrijednosti i uvjerenja. U igri odrasli trebaju pratiti ritam djeteta te nikako ne preuzimati inicijativu. „Igrovne aktivnosti s roditeljima predstavljaju izazov i mogućnost testiranja bez velikog rizika. U takvoj igri dijete može testirati svoje granice na siguran način“ (Klarin, 2017; str. 39).

U igri važna je podrška odraslih, ona može biti u obliku pohvale, ohrabrenja, zahvaljivanja ili odobravanja. Podrška pomaže djeci razviti samopoštovanje što je osnova uspješnog socijalnog ponašanja, odnosno dijete će razviti sklonost pomaganja drugima, prihvaćanja različitosti te će se lakše uključivati i prilagođavati grupi vršnjaka.

U dječjoj igri odrasli trebaju biti u ulozi promatrača kako bi u svakom trenutku zadovoljili potrebe i prava djece. Eret (2013) tvrdi da je razdoblje djetinjstva i igre potrebno kako bi se dijete profiliralo dok ne postane dio kulture odraslih, a odgajatelji odnosno roditelji su promatrači koji podržavaju taj dio psihofizičkog, socijalnog i emotivnog sazrijevanja djeteta.

„Dijete je aktivni, konstruktivni stvaralac svog razvoja, odgoja i obrazovanja, a odrasla osoba mu je u tome samo pomagač koji pomaže i podupire njegov razvoj, odgoj i obrazovanje“ (Miljak, 2009; str. 20).

2. Karakteristike razvoja djece

Na rast i razvoj djece predškolske dobi utječu razni faktori: biološki zakoni, san, prehrana, tjelesna aktivnost i okruženje. Kod djece predškolske dobi tako na rast i razvoj utječu prsna žlijezda, hipofiza, štitna žlijezda i spolne žlijezde. U fazama ubrzanog rasta javljaju se promjene koje usavršavaju građu i funkciju organa što pozitivno djeluje na sposobnosti djece. Kako dječji organizam karakterizira plastičnost važno je osigurati povoljne uvjete za dječji rast i razvoj.

Do prve godine djetetovog života djeca upoznaju svoje tjelesne mogućnosti, razvijaju ravnotežu i koordinaciju. Zbog mogućnosti kretanja upoznaju okolinu samostalno te usavršavaju dohvaćanje i baratanje predmetima.

U dobi između prve i druge godine usvajaju sve prirodne oblike kretanja poput puzanja, hodanja, trčanja i skakanja. Motorička spretnost je povećana, zbog bolje pokretljivost i baratanja predmetima djeca istražuju nove mogućnosti te stječu nova iskustva. Hodaju samostalno, prilikom trčanja kreću se žustrim korakom tako da su im stopala neprekidno u na podlozi, kod skakanja koriste se jednom nogom kao odskokom. Ravnoteža i koordinacija nastavljaju se razvijati.

Između druge i treće godine djeca su stabilna, motorički spretna zbog čega su samostalnija. Mogu hodati unazad i postrance, te mijenjati smjer prilikom hodanja. Trčanje je ukočeno te imaju poteškoća prilikom naglog zaustavljanja. Poskakivanje na mjestu je sunožno te vole penjanje. Predmete bacaju iz ručnog zgloba u određenom smjeru te prilikom bacanja ne padaju. I dalje se usavršava razvoj ravnoteže i koordinacije.

Pokreti djece u dobi od tri do četiri godine su spori i površni. U toj dobi ovladali su osnovnim oblicima kretanja poput hodanja, trčanja, puzanja i skakanja. Hodaju kao odrasli, uspinju se stubama držeći se za ogradu. Uživaju u trčanju koje postaje skladnije. Mogu poskakivati na jednoj nozi. Loptu hvataju uspješno ispruženih ruku. U ovoj dobi usavršava se ravnoteža i koordinacija.

Djeca u dobi od četiri do pet godina imaju spretnije pokrete, razlikuju smjer kretanja i bolje se snalaze u prostoru. Vrlo su aktivni i puni energije zbog čega imaju potrebu stalno se kretati. Hodaju sigurno u svim smjerovima. Trče na prstima, brzo i na veće udaljenosti. Loptu bacaju jednom rukom, mogu se popeti na sve vrste penjalica te provlačiti da ne zapnu ili udare glavom u prepreku. Već sa pet do šest godina djeca postaju snažnija, izdržljivija i spretnija. Stabilna su i pouzdana. Ovo je doba rasta. Imaju dobru ravnotežu i koordinaciju. Kod gipkost i preciznost

vidljiv je veći napredak. Hodaju skladno, opušteno i sigurno. Uspješno se penju i silaze preko prepreka. U ovoj dobi uspješno povezuju trčanje i skakanje.

Između šeste i sedme godine djetetovog života dijete sigurno kombinira različite vrste pokreta i oblike kretanja. Djeca u ovoj dobi imaju dobru ravnotežu i koordinaciju.

3. Utjecaj igre na razvoj

„Dijete raste i razvija se preko igre. To je temeljna aktivnost djetinjstva. Igra je arena u kojoj se iskušavaju različiti aspekti socijalnog, emocionalnog, tjelesnog i spoznajnog razvoja djeteta“ (Starc i suradnici, 2004; str. 48).

3.1 Emocionalni razvoj

Igra djeci omogućuje prepoznavanje i imenovanje emocija, razumijevanje tuđih emocija i neverbalnih znakova. Uz pomoć igre postaju emocionalno fleksibilna, razvijaju humor, uče izražavati i regulirati emocije te grade samopoštovanje i samopouzdanje. Igra ima terapijski učinak na djecu jer kroz nju djeca se opuštaju, smanjuju napetost te suočavaju sa svojim strahovima.

„Kroz igru dijete uči o emocijama, stječe iskustva socijalnog ponašanja, komunicira s drugom djecom te se uči surađivati s njima, uči biti prvi i posljednji, uči pravila. Na taj način ono usvaja društvene oblike ponašanja, upoznaje odnose među ljudima i uči regulirati svoje ponašanje i svoj odnos prema drugima. Kroz igru se razvija i formira volja, samostalnost i odgovornost prema određenoj aktivnosti, jer dijete u igri slobodno bira i donosi odluku“ (Klarin, 2017; str. 26).

3.2 Socijalni razvoj

Kroz igru djeca uče prihvatljive i poželjne oblike ponašanja te razvijaju socijalne vještine poput slušanja, traženja pomoći, postavljanja pitanja, uključivanja u igru te pružanja pomoći drugima.

Igra im omogućuje da se prilagođavaju novim situacijama, da uče dijeliti, čekati na red, kontrolirati vlastite impulse te rješavati konflikte na konstruktivan način. Naučene sposobnosti utvrđuju ili mijenjaju kroz igru odnosno interakciju s vršnjacima. „U tim interakcijama dijete zadovoljava dvije različite socijalne potrebe, potrebu za pripadanjem i potrebu za intimnošću“ (Klarin, 2017; str. 27).

3.3 Spoznajni razvoj

Putem igre djeca usvajaju mnoga znanja, razvijaju govor, osnovne matematičke sposobnosti, intelektualne vještine, koncentraciju, pamćenje i rješavanje problema. Andrilović i Čudina -Obradović (1994) navode da sposobnosti djeteta koje mu omogućavaju učenje o stvarima i ljudima iz okoline su osjeti, percepcija i pažnja.

Da bi djeca usvajala znanja potrebno im je iskustvo, a to iskustvo stječu putem tih sposobnosti. Duran (2003) ističe kako je igra značajna za spoznajni razvoj jer stvara poticajnu situaciju s umjerenom dozom novine, optimalnom dozom repetitivnosti, relaksiranu, bez elementa prisile.

3.4 Tjelesni razvoj

Kroz igru djeca razvijaju i usavršavaju finu i grubu motoriku, ravnotežu, brzinu, koordinaciju i fleksibilnost. U igri djeca svladavaju različite fizičke izazove te tako šire spektar različitih oblika kretanja što povoljno djeluje na smanjivanje stope različitih oboljenja te razvijaju imunitet.

„Igra utječe na razvoj antropoloških obilježja, usvajanje motoričkih znanja, poboljšanje motoričkih dostignuća, stjecanje životnih i radnih navika. Dijete u igri ima osjećaj slobode te je maksimalno tjelesno i emocionalno angažirano. U igri se također povećava rad svih organa i organskih funkcija pa je njena uloga u rastu i razvoju djece iznimno bitna“ (Bastjančić, Lorger, Topčić 2011, str. 406).

4. Razvoj igre s obzirom na spol

Već se u prvoj godini života kod djece javlja preferencija igračkama prema spolu, te stoga djevojčice biraju lutke, pribor za uljepšavanje i setove za kuhanje dok dječaci biraju automobile, kamione, konstruktivne elemente i sportski pribor. Između treće i četvrte godine dječaci i djevojčice kao partnera u svojoj igri izabrat će dijete istog spola. Izbor partnera uvjetovan je izborom zajedničkih aktivnosti. Ban (2013) navodi da su djeca predškolske dobi svjesna razlike u spolovima i da se više igraju u istospolnim nego u miješanim grupama, te da pokazuju sklonost prema spolno tipiziranim igračkama.

Djevojčice se preferiraju baviti mirnijim, suradničkim aktivnostima koje jačaju brigu i suradnju. Svoju igru spontano pretvaraju u interakciju likova. Vole mirnije igre u unutrašnjem prostoru u manjim skupinama bliže odraslima. Preferiraju razgovor, čitanje i crtanje te stoga imaju bolje razvijene verbalne sposobnosti i vještine. Ukoliko u igri dođe do konflikata djevojčice pokušavaju doći do kompromisa. Sklonije su biranju vođe kojeg skupina pomno slijedi.

Dječaci se preferiraju baviti sportom i natjecateljskim aktivnostima koje jačaju kompeticiju. Skloniji su agresivnijoj igri na otvorenom u većim, hijerarhijski organiziranim skupinama koje su aktivnije i dalje od odraslih. Kako se dječaci preferiraju igrati kockama i mehaničkim igračkama imaju bolju razvijenu sposobnost prostornog predočavanja. Ako se u igri pojavi konflikt kod dječaka dolazi do borbe za prevlast u hijerarhiji. Zbog toga dječaci češće nisu međusobno suglasni što dovodi do toga da češće mijenjaju vođu. Ban (2013) navodi kako dječaci iskazuju sklonost samostalnoj igri, funkcionalno interaktivnoj igri i dramatičko-interaktivnoj igri za razliku od djevojčica.

5. Spontana igra u vrtiću

Današnja djeca sve više vremena provode u vrtiću, što je dovelo do toga da se spontana dječja igra sve manje odvija na ulici i igralištima a sve više u vrtićima. Burić i Jaman-Čuveljak navode kako u postmodernom društvu se uočavaju dva trenda koji utječu na dječju igru. Jedan se ogleda u skraćivanju djetinjstva na način da dijete sve manje vremena provodi u igri, dok se drugi veže uz institucionalizaciju djetinjstva i ustanovu ranog odgoja u kojem se odvija slobodna dječja igra. „Kreiranjem fizički, psihološki i socijalno sigurnog okruženja, koje nudi različite, razvojno primjerne materijale, aktivnosti i situacije, potiče se uključivanje djeteta u igru. U ovakvom okruženju aktivnosti se odvijaju kroz samostalno i grupno istraživanje i igru, kroz interakciju s drugom djecom i odraslima, uz uporabu različitih dostupnih resursa“ (Burić, Jaman-Čuveljak, 2013; str. 112.).

Kako bi se spontana dječja igra mogla slobodno razvijati u vrtiću bitno je da odgojitelji osiguraju bogato i poticajno okruženje, dovoljno vremena koje će djetetu omogućiti da se slobodno izražava i eksperimentira u igri. Odgojitelji trebaju podržavati i obogaćivati dječju igru kako bi se ona mogla nesmetano razvijati, te omogućiti djetetu da prerađuje vlastita iskustva samim time bolje razumijevanje društvenih uloga te svijeta oko njega. „U ovakvom okruženju koje ne uključuje prisilu, djeca imaju osjećaj zajedništva i vlastitog identiteta, što je preduvjet za ostvarivanje djetetove dobrobiti i slobodnu igru“ (Burić, Jaman-Čuveljak, 2013; str. 112.).

6. Spontana igra

Duran (2009) navodi kako u tradiciji spontane kulture djece postoje različiti žanrovi kolektivnog stvaralaštva koji se tijekom djetinjstva dopunjuju, prakticiraju i prenose s generacije na generaciju. Jedan od tih žanrova su i spontane dječje igre. Iako u manjoj mjeri i dalje se koriste.

6.1 Važnost spontane igre

Dječja spontana igra pozitivno djeluje na cjelokupni dječji razvoj. Djeca kroz igru usvajaju osnovna motorička gibanja, jezik, samopouzdanje, samopoštovanje i pozitivnu sliku o sebi. Igra potiče djecu na samoizražavanje, toleranciju, suradnju, samostalnost te maštovitost.

Findak (1995) navodi osnovna motorička gibanja koja djeca usvajaju kroz igru:

- Hodanje – utječe na pravilno držanje tijela,
- Trčanje – pozitivno djeluje na dišni i krvožilni sustav,
- Skakanje – zahtijeva veću koordiniranost jer treba povezati rad ruku, nogu i trupa prilikom skoka,
- Kotrljanje, bacanje, hvatanje i gađanje – potrebno je uskladiti rad ruku, nogu, trupa te procijeniti udaljenost cilja koji se gađa,
- Puzanje i provlačenje – pozitivno utječu na rast i razvoj kralješnice, jačanje mišića leđa i ramena te držanje tijela,
- Penjanje – razvija se snaga, te razvijaju trbušni i prsni mišići, mišići nogu te mišići ramena,
- Potiskivanje i vučenje – utječe na razvoj ruku i ramenog pojasa,
- Dizanje i nošenje – pozitivno utječe na cijeli organizam, jača mišiće ruku i ramenog pojasa te mišiće nogu.

Osim što spontane igre pozitivno djeluju na tjelesni razvoj djece njima djeca usvajaju i jezik. Prema Peti-Stantić i Velčki (2009) navode kako jezične igre zbog uživljavanja u određenu situaciju, lik ili stvar pomoću riječi, pokreta i zvukova pomažu djeci da se lakše i bolje izraze jezikom. Djeca svladavaju jezična pravila, bogate rječnik, razvijaju pažnju i pamćenje.

Pribela- Hodap (2011) navodi kako igranjem djeca:

- Uspostavljaju emocionalne veze – od prvih mjeseca života igra, osmjeh i dodir djeci pružaju zadovoljstvo i doprinose emocionalnoj vezanosti. Kako djeca rastu kroz igru uče o sebi, emocijama i svojoj socijalnoj okolini te tako stječu sigurnost.
- Velika otkrića – djeca kroz igru uče, uživaju u otkrivanju i istraživanju onoga što ih okružuje. Kako djeca rastu njihova znatiželja i interesi utječu na igru te tako ona postaje sve složenija.
- Tjelesna aktivnost – kroz igru dijete iskušava svoje mogućnosti, te neusmjereni i neodređeni reakcije i pokreti postaju organizirani i precizni.
- Učenje govora – čitanje slikovnica, pjevanje pjesmica ili brojalica potiču djetetov govor i proširuju njegov rječnik. U igri dijete stječe iskustvo komunikacije što je preduvjet za nove spoznaje i stjecanje socijalnih vještina.
- Socijalizacija – kroz interakciju sa vršnjacima uče važne socijalne vještine kao što su dijeljenje ili čekanje na red.
- Smisao za humor – djeca vole šale i smijeh. Manja djeca uživaju u praktičnim šalama s lutkama dok će starija djeca shvaćati i govorne šale.
- Razvoj kreativnosti – igra je način na koji dijete može istraživati i razvijati maštu i kreativnost putem raznih načina, crtanja, slikanja ili igre plastelinom.
- Razvoj intelektualnih vještina – igra omogućuje razvoj pamćenja, koncentracije i pažnje.
- Samopouzdanje – razvoj samopouzdanja kroz igru moguć je na razne načine. Roditeljsko povjerenje važno je kako bi dijete razvilo pozitivnu sliku o sebi.

Spontane igre su trajne i prilagođavaju se vremenu u kojem se koriste. Možemo ih podijeliti na spontanu igru kao tjelesnu aktivnost, spontanu jezičnu igru i spontane glazbene igre.

6.2 Spontana igra kao tjelesna aktivnost

Ove spontane igre utječu na razvoj motoričkih vještina, usavršavanje ravnoteže, koncentracije, koordinacije tijela, preciznosti bacanja, brzinu.

6.2.1 Školica

Igra se igra tako da se na tlu kredom nacрта školica odnosno kvadratna polja u kojima se nalaze brojevi od jedan do deset. Svaki igrač izabire kamenčić koji će bacati. Kroz igru se kreće skakutanjem po poljima, jednonožno ili dvonožno. Za početak igre igrač baca kamenčić na polje sa brojem jedan, nakon toga skakutanjem dolazi do broja deset, gdje se okreće za 180 stupnjeva te se vraća do polja broj jedan, uzima kamenčić te baca na polje broj dva i tako redom do broja deset. Ukoliko igrač baci kamenčić izvan polja na red dolazi sljedeći igrač. Igra se može prilagođavati svim uzrastima, pa tako manja djeca kroz školicu mogu skakutati na dvije noge.

6.2.2 Gumi-gumi

Ova igra se igra uz pomoć elastične trake čiji su krajevi spojeni. Dva igrača stavljaju gumu oko gležnjeva, a treći igrač mora izvoditi pokrete od jedan do deset po dogovorenom stilu. Pokrete prate stihovi. Ritam skakanja određuje izgovor stihova. Kada skakač uspješno izvede pokrete od jedan do deset na najnižoj poziciji, elastična traka podiže se na više pozicije: na koljeno, natkoljenice, struk, pod pazuh, na vrat ili iznad glave. Stihovi koji se izgovaraju su različiti, navest ću neke od njih.

„Ema Emica rodila se Njemica,

Ema Emac rodio se Nijemac“

ili

„Balerina Rokoko

diže noge visoko

a njen muž je baletan

diže noge na tavan.

Balerina Nina
rodila je sina
sin je mali
pa ga majka hvali.“

6.2.3 Ledena baba

Prije početka igre odabire se jedno igrač koje će biti ledena baba. Ledena baba lovi ostale suigrače i koga dotakne taj se zaledi odnosno ne smije se micati dok ga jedan od suigrača ne odledi svojim dodirrom. Ako ledena baba nekog zaledi tri puta taj igrač postaje ledena baba. Cilj igre je da ledena baba zaledi sve igrače.

6.2.4 Igra skrivača

Na početku igre odredi se pik (mjesto za spas) koji može biti drvo, stup ili bilo koje drugo mjesto. Jedan od igrača na piku zažmiri i počne brojati do određenog broja dok se ostali igrači skrivaju. Nakon toga igrač koji je žmirio traži ostale igrače. Svakog igrača kojeg nađe mora prijaviti na pik, ukoliko se skriveni igrač sam prijavi na pik spasio se. Zadnji igrač koji se nije spasio sljedeći put žmiri.

6.2.5 Graničar

Određeni teren podijeli se na dva jednaka polja. Unutar svakog polja nalazi se isti broj igrača, a sa svake strane izvan polja nalazi se po jedan igrač. Igrači koji se nalaze izvan polja loptom gađaju igrače koji se nalaze unutar polja. Cilj je loptom pogoditi igrače protivničke ekipe i tako ih izbaciti iz igre. Ako lopta igrača pogodi koja se odbila od zemlje igrač ostaje u igri.

6.3 Jezične spontane igre

U jezičnim spontanim dječjim igrama obogaćuje se dječji rječnik, djeca uče i svladavaju nove riječi, potiču i uvježbavaju slušnu osjetljivost, koncentraciju, logičko zaključivanje, pamćenje.

6.3.1 Leti, leti

Djeca naizmjenično lupkaju prstima po stolu i izgovaraju rečenicu „Leti, leti...“. Na kraju rečenice jedan od igrača imenuje životinju ili predmet. Ako imenovani predmet ili životinja leti djeca trebaju podići prste u zrak, ako ne leti prsti ostaju na stolu. Onaj igrač koji se zabuni pa podigne prste kada imenovana životinja ili predmet ne leti ili obrnuto ispada iz igre.

6.3.2 Pantomima

Pantomima je igra oponašanja. Jedno dijete zamišlja zanimanje, životinju ili naslove priča i filmova. Dijete koje oponaša zamišljeni pojam prvo prstima pokazuje koliko riječi zamišljeni pojam ima. Ako ima više riječi ponovno prstima pokazuje koju riječ prvu oponaša. Dijete koje oponaša zamišljeni pojam ne smije govoriti ili proizvoditi zvukove. Ostali igrači pogađaju zamišljene pojmove. Kada neki igrač pogodi on je sljedeći koji oponaša.

6.3.3 Pokvareni telefon

Djeca sjednu u krug jedno pored drugoga. Prvo dijete izabere riječ ili rečenicu koju će šapnuti što razgovijetnije ali i što tiše djetetu do sebe, ono šapće djetetu do sebe i tako do posljednjeg djeteta koji mora rečenicu ili riječ izgovoriti na glas.

6.3.4 Križić kružić

Za igru križić kružić potrebna su dva igrača, a igra se igra na papiru. Jedan igrač je kružić dok je drugi križić. Na papiru se nacrtaju devet praznih polja u koja igrači naizmjenično

crtaju svoje znakove. Pobjednik je onaj igrač koji uspije svoj znak nacrtati tri puta uzastopno u nekom redu, stupcu ili dijagonali. Ako ni jedan igrač to ne uspije, rezultat je neriješen.

6.3.5 Vješala

Igra se također igra na papiru. Ovu igru može igrati dva ili više igrača. Na papiru se nacrtava vješalo, odnosno okrenuto naopako slovo L. Prije igranja igrači dogovore kategoriju koju zamišljaju. Jedan igrač zamisli riječ koju ostali igrači moraju pogoditi. Igrač koji je zamislio riječ na papiru umjesto slova crta crtice. Ostali igrači pogađaju slova koja se nalaze u riječi. Ako nekih slova nema na vješalo se crtaju dijelovi tijela. Igra završava ako igrači pogode zamišljenu riječ ili ako se nacrtava tijelo do kraja.

6.4 Spontane glazbene igre

Spontanom igrama uz pjevanje djeca razvijaju sposobnost za orijentaciju u prostoru, slušnu percepciju, govor, bogate rječnik, usvajaju nove riječi, razvijaju osjećaj za ritam i tempo. Kroz igre s pjevanjem djeca uče prihvaćanje različitosti, drugih i drugačijih.

6.4.1 Ide maca oko tebe

Djeca sjede u krugu i pjevaju pjesmicu „Ide maca oko tebe“. Dok djeca pjevaju oko kola ide maca koja nosi rep odnosno maramicu. Na kraju pjesme maca spušta rep nekom djetetu iza leđa. To dijete uzima rep a maca ga lovi. Riječi pjesmice su:

„Ide maca oko tebe,
pazi da te ne ogrebe,
čuvaj mijo rep,
nemoj biti slijep,
ako budeš slijep,
otpast će ti rep!“

6.4.2 Crvena kraljica

Prije početka igre djeca se dogovore tko će biti crvena kraljica. Crvena kraljica stoji na udaljenosti od otprilike deset metara od igrača, okreće se leđima djeci koja stoje na startnoj liniji. Kraljica izgovora riječi „Crvena kraljica jed-dva-tri“ i potom se okreće. Dok kraljica izgovara riječi djeca trče što brže kako bi ju dotaknuli i tako postali nova kraljica. Ako Crvena kraljica uhvati nekog igrača u pokretu vraća ga na startnu liniju.

6.4.3 Mi smo djeca vesela

Djeca se uhvate za ruke u krug i vrte oko djeteta koje se nalazi u krugu. Dok se vrte pjevaju pjesmicu „Mi smo djeca vesela“. Drugu kiticu pjeva dijete koje se nalazi u krugu. Uz pjevanje pokazuje pokret koji ostala djeca oponašaju.

„Mi smo djeca vesela,
rado bi se igrala,
al' ne znamo što!
kaži nam ti, *nečije ime*,
što će tvoje ručice?
(pjeva se dvaput)

Svi činite kao ja,
to me vrlo zabavlja,
svi činimo kao ti,
to nas vrlo veseli."

6.4.4 Pljeskanje

Dva igrača sjede ili stoje jedan nasuprot drugome, određenim ritmom izgovaraju stihove te prilikom izgovaranja stihova udaraju dlanovima o dlan drugog igrača, a zatim vlastitim dlanom o dlan. Stihovi koji se izgovaraju mogu biti različiti, ovo je jedan od njih:

„Tom i Džeri,
Pink panteri.
To sam ja,

Ja, ja , ja

To si ti, ti ti.

To sam ja, to si ti.

To su srca ljubavi.“

Pokreti koji se izvode prilikom izgovaranja stihova su: na prvi stih prvo se udara šakom o šaku suigrača. Potom na drugi stih se isprepletu prsti jedne i druge ruke, ruke se izvrtu pa se dlanovima udara o dlan suigrača. Na treći stih svaki igrač udari svojim dlanom o dlan. Na četvrti, peti i šesti stih svaki igrač udara dlanom o dlan suigrača na svaku izgovorenu riječ. Na zadnjem stihu pokretom ruke suigrača „nacrtaju“ veliko srce.

6.4.5 Ringe, ringe raja

Držeći se za ruke djeca se kreću u krug i pritom pjevaju stihove pjesme. Na kraju pjesme djeca čučnu. Stihovi pjesme su:

„Ringe, ringe raja

doš'o čika Paja,

pa pojeo jaja.

Jedno jaje muć,

A mi djeco čuč!“

7. ISTRAŽIVANJE

U istraživanju je sudjelovalo 59 roditelja predškolske djece. Roditelji su odgovarali na pitanja vezana uz spontanu igru njihovog djeteta. Istraživanje je provedeno preko društvenih mreža putem ankete u trajanju od četrnaest dana. Anketa je anonimna, a sudjelovanje u njoj dobrovoljno. Upitnikom se istraživalo kako spol utječe na odabir spontane igre kod djece predškolske dobi. Prilikom odgovaranja na pitanja vezana za samu igru roditelji su imali mogućnost višestrukih odgovora.

7.1 Sadržaj ankete

Anketa se sastoji od osam pitanja. Prva dva pitanja odnose se na spol i dob djeteta, dok su preostala pitanja usmjerena na spontanu igru djeteta:

- Odabir igračkaka prilikom spontane igre
- Odabir partnera prilikom spontane igre
- Odabir spontane igre
- Ponašanje tijekom spontane igre

Sam sadržaj pitanja koja su navedena u anketi kao i rezultate istraživanja detaljno ću objasniti u sljedećem poglavlju.

7.2 Rezultati

Od ukupno 59 djece koliko je sudjelovalo u istraživanju njih 32 (54 %) je muškog spola dok je ženskog spola njih 27 (46%). U istraživanju je sudjelovalo 7 djece mlađe jasličke dobi (1-2 godine), 11 djece starije jasličke dobi (2-3 godine), 11 djece mlađe vrtičke dobi (3-4 godine), 6 djece srednje vrtičke dobi (4-5 godina) i 24 djece starije vrtičke dobi (5-6/7 godina).

Tablica 1.: Brojčani prikaz ispitanika po dobi i spolu

	Mlađa jaslička dob (1-2 godine)	Starija jaslička dob (2-3 godine)	Mlađa vrtićka dob (3-4 godina)	Srednja vrtićka dob (4-5 godina)	Starija vrtićka dob (5-6/7 godina)	Ukupno:
Dječaci	3	5	4	3	17	32
Djevojčice	4	6	7	3	7	27
Ukupno:	7	11	11	6	24	59

Tablica 2.: Udio ispitanika po dobi i spolu u postocima

	Mlađa jaslička dob (1-2 godine)	Starija jaslička dob (2-3 godine)	Mlađa vrtićka dob (3-4 godina)	Srednja vrtićka dob (4-5 godina)	Starija vrtićka dob (5-6/7 godina)	Ukupno:
Dječaci	5%	9%	7%	5%	29%	54%
Djevojčice	7%	10%	12%	5%	12%	46%
Ukupno:	12%	19%	19%	10%	41%	100%

Rezultati su pokazali kako dječaci u dobi od 1 do 2 godine preferiraju spontanu igru sa prijevoznim sredstvima, njih 67% preferiraju igru sa slikovnicama i pričama te u nešto manjoj mjeri, njih 33% igru sa konstruktivnim elementima. Dok djevojčice u dobi od 1 do 2 godine preferiraju spontanu igru sa lutkama, 50% njih izabire igru sa priborom za kuhanje, dok njih 25% njih slikovnice, pribor za uljepšavanje i crtanje.

Dječaci u dobi od 2 do 3 godine preferiraju spontanu igru sa prijevoznim sredstvima, konstruktivnim elementima (80%) i sportskom opremom (60%), dok manji dio njih (20%) voli spontanu igru sa priborom za kuhanje, slikovnice i priče te crtanje. Djevojčice te dobi preferiraju spontanu igru crtanja (83%) te igru sa priborom za uljepšavanje (67%) dok u manjoj mjeri (33%) igru sa lutkama, priborom za kuhanje, slikovnice i priče, konstruktivnim elementima i prijevoznim sredstvima.

Kod dječaka u dobi od 3 do 4 godine 75% njih odabire igru sa prijevoznim sredstvima, 50% sa konstruktivnim elementima i priborom za crtanje, dok manji dio njih, 25% odabire sportsku opremu. Djevojčice u toj dobi preferiraju igru sa priborom za kuhanje i crtanje, 43% njih preferira igru sa priborom za uljepšavanje i lutkama a 29% njih sa slikovnicama i pričama.

U dobi od 4 do 5 godina dječaci preferiraju igru sa prijevoznim sredstvima, njih 67% odabire igru sa konstruktivnim elementima i priborom za kuhanje, a 33% njih odabire slikovnice i priče te sportsku opremu. 67% djevojčica u toj dobi odabire igru sa priborom za uljepšavanje i crtanje, a njih 33% igru sa lutkama, priborom za kuhanje te slikovnice i priče.

59% dječaka u dobi od 5 do 6/7 godina preferira igru sa prijevoznim sredstvima i sportskom opremom, 53% njih konstruktivnim elementima, 35% sa priborom za crtanje te slikovnice i priče. Manji dio njih, 24% odabire pribor za kuhanje a 12% lutke. Djevojčice u toj dobi preferiraju igru sa kuhinjskim priborom. 71% djevojčica u dobi od 5 do 6/7 godina odabire igru crtanja, 57% slikovnice i priče, 43% lutke, 28% pribor za uljepšavanje te 14% sportsku opremu i konstruktivne elemente.

Tablica 3.: Preferencija igračaka u spontanoj igri prema spolu i dobi izražena u postocima

	Dječaci 1-2 god.	Dječaci 2-3 god.	Dječaci 3-4 god.	Dječaci 4-5 god.	Dječaci 5-6/7 god.
Prijevozna sredstva	100%	80%	75%	100%	59%
Konstruktivni elementi	33%	80%	50%	67%	53%
Pribor za uljepšavanje	0%	0%	0%	0%	0%
Lutke	0%	0%	0%	0%	12%
Pribor za kuhanje	67%	20%	0%	67%	24%
Sportska oprema	0%	60%	25%	33%	59%

Slikovnice, priče	67%	20%	0%	33%	35%
Pribor za crtanje	0%	20%	50%	0%	35%

Tablica 4.: Preferencija igračaka u spontanoj igri prema spolu i dobi izražena u postocima

	Djevojčice 1-2 god.	Djevojčice 2-3 god.	Djevojčice 3-4 god.	Djevojčice 4-5 god.	Djevojčice 5-6/7 god.
Prijevozna sredstva	0%	33%	0%	0%	0%
Konstruktivni elementi	0%	33%	14%	0%	14%
Pribor za uljepšavanje	25%	67%	43%	67%	28%
Lutke	100%	33%	43%	33%	43%
Pribor za kuhanje	50%	33%	100%	33%	100%
Sportska oprema	0%	0%	0%	0%	14%
Slikovnice, priče	25%	33%	29%	33%	57%
Pribor za crtanje	25%	83%	100%	67%	71%

Prema rezultatima vidljivo je da postoji preferencija igračaka već od prve godine života. Dječaci od malena preferiraju igre sa prijevoznim sredstvima i konstruktivnim elementima. U mlađoj jaslčkoj dobi uz igru sa prijevoznim sredstvima i konstruktivnim elementima radije biraju pribor za kuhanje te slikovnice i priče što se mijenja u kasnijoj dobi kada radije izabiru

sportsku opremu. Djevojčice od malena preferiraju igre sa lutkama, priborom za kuhanje, uljepšavanje i crtanje.

Za partnera u igri djeca do 3. godine života biraju podjednako djecu oba spola. Razlika postaje izraženija od četvrte godine kada djeca za partnera u igri biraju djecu istog spola. Od pete do sedme godine djeca također odabiru dijete istog spola kao partnera u igri.

U spontanoj igri dječaci u većoj mjeri iskazuju ambicioznost i nezavisnost dok djevojčice u igri iskazuju nježnost i pažnju.

Tablica 5.: Ponašanje u spontanoj igri prema spolu izraženo u postocima

	Dječaci	Djevojčice
Ambicioznost	43%	9%
Nježnost	6%	42%
Nezavisnost	35%	11%
Pažnja	16%	38%
Ukupno:	100%	100%

Kod izbora spontane igre kao tjelesne aktivnosti 75% dječaka u dobi od 3 do 4 godine izabrat će igru skrivača, 25% njih igru školice i ledne babe. 86% djevojčica te dobi izabrat će igru skrivača, 43% ledene babe te 14% igru školica. Dječaci u dobi od 4 do 5 godina preferiraju igru skrivača, a njih 33% izabire igru školica i ledene babe. U toj dobi djevojčice će najradije izabrati igru gumi-gumi, dok će 33% njih izabrati školicu, ledene babe ili igru skrivača. Od 5 do 6/7 godine 71% dječaka izabrat će igru skrivača, 52% ledene babe, 49% graničara i 24% školicu. 86% djevojčica te dobi izabrati će igru gumi-gumi, 71% igru školica, 43% igru skrivača, te 28% njih graničara ili ledene babe.

Tablica 6.: Izbor spontane igre prema spolu i dobi izražen u postocima

	Dječaci 3-4 godina	Djevojčice 3-4 godina	Dječaci 4-5 godina	Djevojčice 4-5 godina	Dječaci 5-6/7 godina	Djevojčice 5-6/7 godina
Školica	25%	14%	33%	33%	24%	71%

Gumi – gumi	0%	0%	0%	100%	0%	86%
Graničar	0%	0%	0%	0%	49%	28%
Ledena baba	25%	43%	33%	33%	52%	28%
Igra skrivača	75%	86%	100%	33%	71%	43%

Do četvrte godine i dječaci i djevojčice odabiru iste igre u podjednakoj mjeri. Od četvrte godine javlja se razlika u odabiru igara, pa djevojčice radije biraju igre gumi-gumi i školicu a dječaci ledenu babu i skrivača.

Kod izbora jezične spontane igre dječaci u dobi od 3 do 4 godine preferiraju igru leti, leti, dok njih 50% izabire igru pantomima. Djevojčice u toj dobi također preferiraju igru leti, leti i to njih 71%, pantomimu u nešto manjoj mjeri 57%, a igru pokvareni telefon i križić kružić 14%. Kod dječaka u dobi od 4 do 5 godina 67% njih odabrat će igre leti, leti i pantomima, dok njih 33% igre pokvareni telefon i križić kružić. Kod djevojčica u toj dobi njih 67% izabrat će igre leti, leti i pokvareni telefon dok njih 33% igre pantomima i križić kružić. 53% dječaka u dobi od 5 do 6/7 godina izabrat će igru leti, leti, 29% igru križić kružić, 24% igru pokvareni telefon i vješala, a 12% igru pantomima. 71% djevojčica u toj dobi izabire igru pokvareni telefon i vješala, 43% igru leti, leti, te 29% igre pantomima i križić kružić.

Tablica 7.: Izbor spontane igre prema spolu i dobi izražen u postocima

	Dječaci 3-4 godina	Djevojčice 3-4 godina	Dječaci 4-5 godina	Djevojčice 4-5 godina	Dječaci 5-6/7 godina	Djevojčice 5-6/7 godina
Leti, leti	100%	71%	67%	67%	53%	43%
Pantomima	50%	57%	67%	33%	12%	29%
Pokvareni telefon	0%	14%	33%	67%	24%	71%
Križić kružić	0%	14%	33%	33%	29%	29%

Vješala	0%	0%	0%	0%	24%	71%
---------	----	----	----	----	-----	-----

Od mlađe jasličke dobi do srednje vrtičke dobi izbor jezičnih spontanijh igara javlja se u jednakoj mjeri i kod djevojčica i kod dječaka. U starijoj vrtičkoj dobi javlja se razlika kada djevojčice više preferiraju igru pokvareni telefon i vješala.

Kod izbora spontane glazbene igre 75% dječaka u dobi od 3 do 4 godine izabire igru ide maca oko tebe, a 50% igre mi smo djeca vesela i ringe, ringe raja, te 25% igru pljeskanje. 71% djevojčica u toj dobi preferira igru ide maca oko tebe i ringe, ringe raja, 57% igre mi smo djeca vesela i pljeskanje. U dobi od 4 do 5 godina 67% dječaka izabrat će igru ide maca oko tebe, a 33 % igre mi smo djeca vesela; ringe, ringe raja i pljeskanje. 67% djevojčica te dobi izabrat će igre ide maca oko tebe i pljeskanje, a 33% mi smo djeca vesela. Kod dječaka u dobi od 5 do 6/7 godina 24% njih izabrat će igru ide maca oko tebe, 12% igru crna kraljica jedan, dva, tri i mi smo djeca vesela i 6% igru pljeskanja. U toj dobi 86% djevojčica izabrat će igru pljeskanja, 71% igru mi smo djeca vesela, 57% crna kraljica jedan, dva, tri i 29% igru ide maca oko tebe.

Tablica 8.: Izbor spontane igre prema spolu i dobi izražen u postocima

	Dječaci 3-4 godina	Djevojčice 3-4 godina	Dječaci 4-5 godina	Djevojčice 4-5 godina	Dječaci 5-6/7 godina	Djevojčice 5-6/7 godina
Ide maca oko tebe	75%	71%	67%	67%	24%	29%
Crna kraljica jedan, dva, tri	0%	0%	0%	0%	12%	57%
Mi smo djeca vesela	50%	57%	33%	33%	12%	71%
Ringe, ringe raja	50%	71%	33%	0%	0%	0%
Pljeskanje	25%	57%	33%	67%	6%	86%

Glazbene spontane igre oba spola u dobi od treće do pete godine preferiraju u jednakoj mjeri. Od pete godine razlika je izraženija, dječaci ih odabiru u sve manjoj mjeri dok ih djevojčice i dalje preferiraju.

ZAKLJUČAK

Igra je način dječjeg samoizražavanja. Igra je zabava, smijeh, pjevanje, plesanje, pričanje priča i viceva. Igra je alat kojim djeca svladavaju neugodna iskustva, socijalne i psihičke vještine kojima grade samopouzdanje i samopoštovanje, razvijaju pozitivno mišljenje o sebi, toleranciju i suradnju.

Djeca se igraju bez obzira na spol, dob ili okruženje u kojem se nalaze. Jedino što se pritom mijenja je način i vrsta igre. Istraživanje je pokazalo kako je razlika u izboru igračaka vidljiva od rane dobi, već od prve godine života. Pa tako dječaci preferiraju igru sa prijevoznim sredstvima, konstruktivnim elementima i sportskom opremom, dok djevojčice odabiru lutke, pribor za kuhanje, uljepšavanje i crtanje.

U dobi od 3 do 4 godine djevojčice i dječaci preferiraju iste spontane igre u podjednakoj mjeri, igre poput: skrivača, ledene babe, školice, leti, leti i pantomime. Razlika u preferenciji igara vidljiva je od četvrte godine kada dječaci radije biraju igru skrivača, ledene babe i graničara, a djevojčice igru gumi-gumi, školice, pokvareni telefon i vješala.

Kod odabira spontanih glazbenih igara u mlađoj i srednjoj vrtićkoj dobi dječaci i djevojčice u podjednakoj mjeri biraju iste igre, poput: ide maca oko tebe, mi smo djeca vesela i ringe, ringe raja. Razlika u preferenciji glazbenih spontanih igara izraženija je u starijoj vrtićkoj dobi (5 do 6/7 godina) kada dječaci ne preferiraju te igre ili ih odabiru samo ponekad, dok djevojčice vole spontane glazbene igre.

Rezultati istraživanja su pokazali kako djevojčice preferiraju mirnije igre u kojima razvijaju verbalne sposobnosti a dječaci su skloniji aktivnijoj i agresivnijoj igri te biraju one igre u kojima mogu iskazati svoje motoričke sposobnosti. Također preferencija određenih spontanih igara u predškolskoj dobi može se pripisati odabiru partnera za igru. Djeca do treće godine biraju podjednako djecu oba spola za partnera u igri, razlika postaje izraženija od četvrte godine kada za igru biraju partnera istoga spola.

Odabir igara također utječe i na ponašanje u samoj igri. Tako djevojčice u svojim igrama iskazuju nježnost i pažnju te jačaju brigu i suradnju, dok dječaci iskazuju ambicioznost i nezavisnost te jačaju kompeticiju.

Igrajući se sa vršnjacima djeca oblikuju norme ponašanja i vlastita pravila te tako stvaraju prijateljstva. Uloga odraslih u igri je također važna jer igra može doprinijeti njihovoj socio-

emocionalnoj vezi te imaju mogućnost bolje upoznati dijete. Kroz igru odrasla osoba može potaknuti dijete da iskoristi svoje potencijale.

Igra je aktivnost koja omogućuje djeci pravilan rast i razvoj. Nikada ne smije biti prisilna već treba biti ugodna, radoznala, zabavna, poticajna i sama sebi svrha.

Literatura

1. Ban, A. *Rodni stereotipi u predškolskoj dobi*. Play and playing in early childhood. Omep Hrvatska i Alfa d.d Zagreb, Zagreb, 2013.
2. Bastjančić, I., Lorger, M., Topčić P. *Motoričke igre djece predškolske dobi*. Dijagnostika u područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije, Zagreb: Hrvatski kineziološki savez, 2011. str. 406-411
3. Burić, H., Jaman-Čuveljak, K. *Preduvjeti razvoja slobodne dječje igre u ustanovi ranog odgoja*. Play and playing in early childhood. Omep Hrvatska i Alfa d.d Zagreb, Zagreb, 2013.
4. Dundović, N. *Okruženje za igru*. Play and playing in early childhood. Omep Hrvatska i Alfa d.d Zagreb, Zagreb, 2013.
5. Duran, M. *Dijete i igra*. Naklada slap, Jastrebarsko, 2003.
6. Duran, M. *Stvaralaštvo u spontanoj kulturi djece i mladih*. Suvremena psihologija, Vol. 12 No. 1, 2009. str. 175-189.
7. Eret L. *Uloga roditelja u važnosti i utjecaju igre tijekom odrastanja*. Play and playing in early childhood. Omep Hrvatska i Alfa d.d Zagreb, Zagreb, 2013.
8. Findak, V. *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture u predškolskom razdoblju*. Školska knjiga, Zagreb, 1995.
9. Klarin, M. *Psihologija dječje igre*. Sveučilište u Zadru, Zadar, 2017.
10. Marović, Z. *Ne smiješ plakati ti si dječak*. Dijete, vrtić, obitelj, Vol. 15 No.58, 2009. str. 18-23.
11. Miljak A. *Življenje djece u vrtiću*. SM Naklada, Zagreb, 2009.
12. Peti-Stantić, A., Velički, V., *Jezične igre za velike i male*. Zagreb, 2009.
13. Rajković, M. *(Slobodna) igra ne isključuje odrasle*. Play and playing in early childhood. Omep Hrvatska i Alfa d.d Zagreb, Zagreb, 2013.
14. Vanjak I, Karavanić M. *Uloga odgojitelja u igri djeteta rane i predškolske dobi*. Play and playing in early childhood. Omep Hrvatska i Alfa d.d Zagreb, Zagreb, 2013.
15. Vasta R., Haith M. M., Miller S. A. *Dječja psihologija*. Naklada slap, 2005.
16. Starc B., Čudina Obradović M., Pleša A., Profaca B., Letica M. *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2004.
17. Vučinić, Ž. *Kretanje je djetetova radost*. Foto marketing, Zagreb, 2001.

Internetski izvori:

1. Lafaboo. Preuzeto sa: <https://lafaboo.com/blog/djecje-igre-naseg-djetinjstva-60/> (25.03.2021.)
2. Pjesmice za djecu. Preuzeto sa: <http://www.pjesmicezadjecu.com/dobre-stare-igre/skolice.html> (11.04.2021.)
3. Roda. Preuzeto sa: <https://www.roda.hr/portal/djeca/zdravo-odrastanje/djecja-igra.html> (02.04.2021.)
4. Vaše zdravlje. Preuzeto sa: <https://www.vasezdravlje.com/djecje-zdravlje/igra-morabiti-djecja-svakodnevice> (17.04.2021.)

Prilozi

Izjava o izvornosti završnog rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristio drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

Potpis studenta